

TASAVVUFUN ANA KONULARI (20)

(...dünden devam)

İmam Rabbânî (971-1034/1563-1624), babasının, ömrünün sonuna kadar vahdet-i vücud halinde olduğunu, fakihin oğlu da yarı fakihtir kuralı gereğince ilk zamanlarda kendisinin de bu inanca sahip bulunduğunu, nihayet şeyhi Muhammed Bakî'nin irşadıyla gerçeğe ulaştığını beyan ederek der ki:

"Fakire Nakşibendiyye yolunu öğretiler. Bu yolda hayli mesafe alınca vahdet-i vücud tevhîdi önüme açıldı. Bu makamın pek çok ilim ve marifetleri gözümün önüne serildi. Az zamanda bu mertebenin inceliklerinden göstermedikleri hemen hiçbir şey kalmadı. Şeyh Muhyî'd-dîn Arabî'nin bilgilerinin bütün inceliklerini olduğu gibi gösterdiler. Onun, bundan öte yükseliş yoktur, bundan ötesi tamamen adem(yokluk)dir dediği zatî tecellî ile de şereflendirdiler. Yine onun hatemu'l-velâye(ve-lî-lerin sonuncusun)a mahsus gördüğü o tecellîsinin bütün bilgileri bilindi... Bu tevhîd halinin verdiği sarhoşlukla hocama vahdet-i vücud anlamında şiirler yazdım.

"Uzun zaman bu halde kaldım, aylar yıllar, geçti. Birden yüce Tanrı'nın yardımı yetişip niceliksiz ve nasıllıksız yüzünü örten perdeyi kaldırdı. İttihad (Allah'ın eşyaya birleşik olması) ve vahdet-i vücud(var-lık birliğin)e dayalı eski bilgilerimi yok ettiler. İhata, sereyan, kurb, zatî maiyyet (Allah'ın her şeyi kuşatmış, her şeye girmiş, zâtıyla her şeye yakın ve her şeyle beraber olması) hakkındaki vahdet-i vücud bilgileri gizlendi. Kesin olarak anladım ki Yüce Yaratıcı'nın, bu âlemle sözü edilen şekilde hiçbir münasebeti yoktur. Yüce Tanrı'nın her şeyi ihatası ve yakınlığı zatiyle değil, ilmiyledir. O, hiçbir şeyle birleşik değildir. O, O'dur, âlem de âlemdir. O, niceliksiz ve nasıllıksızdır, anlaşılamaz. Âlem ise baştanbaşa nicelik ve nasıllıkla damgalıdır. Anlaşılamayan varlık, anlaşılan gibi olamaz. Vacip, mümkünün aynıdır denemez. Kadim, hâdisin aynı değildir. Yokluğu imkânsız olanla yokluğu mümkün olan, bir tutulamaz, Gerçeklerin değişmesi de hem akıl hem de din bakımından muhaldir.

"Ne gariptir ki Şeyh Muhyî'd-dîn ve tabî'leri, hem Yüce Tanrı'nın zatına mutlak mechul diyorlar, hem de O'nun, zatiyle yaratıklara yakın ve zatiyle onlarla beraber olduğunu söylüyorlar. Bu, zat üzerinde hüküm yürütmek(çelişkiye düşmek)tir. Doğrusu ehl-i sünnet bilginlerinin dediği gibi, (Allah'ın eşyaya) bilgisi ile yakınlığı ve eşyayı bilgisiyle kuşatmış olmasıdır.

(devamı yarın..)